

Tapsētāja profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – tapsētājs.
2. Profesijas kods – 7534 01.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – trešais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:
– tapsētājs ir speciālists, kurš izgatavo dažādu veidu tapsējumus, remontē un restaurē tos, veic dažādu mēbeļu izstrādājumu apvilksanu, izmantojot tapsēšanas materiālus.

Tapsētājs strādā galdniecībās vai mēbeļu ražošanas uzņēmumos, mēbeļu remonta un restaurācijas darbnīcās, var būt pašnodarbināta persona vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja noteikt, izvērtēt un izvēlēties darba uzdevuma veikšanai nepieciešamos tapsējamus materiālus atbilstoši to īpašībām, savstarpējās saderības un lietojuma veidam, aprēķināt to patēriņu.

2. Spēja izvēlēties tapsēšanas tehnoloģiju, izvērtējot tapsējamā priekšmeta funkciju, tā vizuālo izskatu un ergonomiku, pārzināt dažādus konstruktīvos tapsēšanas paņēmienus vai metodes un izvēlēties tapsēšanas metodei piemērotus materiālus.

3. Spēja noteikt un novērtēt tapsēšanas izejmateriālus konkrētā darba uzdevuma veikšanai, organizēt un uzturēt darba vietu atbilstoši tapsēšanas tehnoloģiskajam procesam.

4. Spēja rūpīgi un secīgi veikt tapsēšanas darbus atbilstoši izvēlētajai tehnoloģijai, izvēlēties, iestatīt un lietot atbilstošus instrumentus un iekārtas darba uzdevuma izpildei.

5. Spēja patstāvīgi plānot un organizēt darbu, lasīt tehnoloģiskās kartes un rasējumus, prast atpazīt dažādus tapsējamo materiālu tehniskos apzīmējumus, izvēlēties atbilstošus tapsējamo materiālu izmērus un formātu standartus, ievērojot resursu taupību.

6. Spēja aprēķināt tapsējuma remontam nepieciešamo darba un materiālu apjomu, izvērtējot bojājuma veidu un tā rašanās iemeslus.

7. Spēja veikt tapsējuma demontāžu tā remontam nepieciešamajā apjomā un atjaunot to, novēršot remontējamā priekšmeta esošos trūkumus un defektus.

8. Spēja izvēlēties restaurējamam priekšmetam tādas tapsējuma restaurācijas metodes, kas neradīs priekšmetam lielākus bojājumus, kā nepieciešams, lai atjaunotu tapsējumu.

9. Spēja izvēlēties restaurējamajam priekšmetam autentiskus vai maksimāli oriģinālam līdzīgus tapsējamus materiālus un metodiku.

10. Spēja, veicot restaurējamā priekšmeta demontāžu, rūpīgi dokumentēt tapsējuma oriģinālo izgatavošanas tehnoloģiju un veikt tapsējuma faktiskā stāvokļa fotofiksāciju.

11. Spēja atjaunot tapsējumu, izprotot un precīzi ievērojot tehnoloģijas un materiālus, kas lietotas restaurējamā priekšmeta izgatavošanā.

12. Spēja rūpīgi veikt priekšmeta fotofiksāciju pirms restaurācijas un priekšmeta restaurācijas gaitā, veicot demontāžu un atjaunojot to, saglabāt liecības par sākotnējo tapsējumu un iepriekš veiktajiem remontiem vai restaurāciju.

13. Spēja izvērtēt savu profesionālo kompetenci, veicot tapsējuma restaurācijas darbus, ja nepieciešams pieaicināt un sadarboties ar augstākas kvalifikācijas restaurācijas speciālistiem.

14. Spēja izmantot datu bāzes, tehnisko dokumentāciju un citus informācijas avotus un iepazīties ar jaunākajām tehnoloģijām, instrumentiem, tapsēšanas materiāliem un metodēm, dalīties pieredzē ar kolēģiem.

15. Spēja uz klausīt pasūtītāja vēlmes, izstrādāt dažādus tapsēšanas piedāvājumus, izklāstīt tos pasūtītājam saprotamā formā, izskaidrot atšķirīgu

piedāvājumu priekšrocības un trūkumus, precīzi aprēķināt pasūtījuma izpildei nepieciešamās izmaksas.

16. Spēja izprast un ievērot darba aizsardzības, vides aizsardzības un ugunsdrošības prasības, veikt darba pienākumus, nekaitējot savai un kolēģu veselībai.

17. Spēja ievērot darba tiesisko attiecību prasības.

18. Spēja sniegt pirmo palīdzību.

19. Spēja sazināties valsts valodā un vienā svešvalodā.

20. Spēja ievērot profesionālās un vispārējās ētikas principus.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Lasīt rasējumus un nolasīt tehniskos zīmējumus.

2. Atšķirt un salīdzināt tapsējamus materiālus.

3. Veikt izmantojamā materiāla mērījumus un aprēķinus.

4. Izvēlēties tapsēšanas veidu.

5. Naglot un skavot tapsēšanas materiālus.

6. Siet un montēt mēbeļu atsperes.

7. Veidot tapsējuma formu.

8. Izgatavot šablonus.

9. Izgatavot piegrieztnes.

10. Šūt tapsējumu.

11. Līmēt tapsēšanas materiālus.

12. Izvēlēties piemērotus apstrādes režīmus.

13. Mainīt iekārtas iestatījumus.

14. Demontēt tapsējumu (izvilkt naglas, skavas, atārdīt audumu un demontēt citu tapsējamo materiālu).

15. Novērtēt tapsējuma bojājumu apjomu.
16. Dokumentēt restaurējamā tapsējuma faktisko stāvokli.
17. Piemeklēt oriģinālajam tapsējumam atbilstošus materiālus.
18. Veikt fotofiksāciju.
19. Sagatavot tapsējuma restaurācijas darbu dokumentāciju.
20. Sakārtot darba vietu.
21. Sakopt tapsēšanā izmantojamās iekārtas.
22. Racionāli izmantot tapsējamo materiālu.
23. Ievērot vides aizsardzības prasības, sagatavojot materiālu pārpalikumus un nolietotos materiālus utilizācijai.
24. Apmainīties ar informāciju (par tehnoloģijām, pasūtījumiem, darba gaitu).
25. Komunicēt ar klientu.
26. Sagatavot tāmi, pavaddokumentus un rēķinus.
27. Novērtēt darba drošības riskus darbnīcā.
28. Lietot individuālos aizsardzības līdzekļus.
29. Sniegt pirmo palīdzību.
30. Ievērot ugunsdrošības noteikumus, novērtēt ugunsgrēka izplatīšanās riska iespējas un rīkoties ugunsgrēka gadījumā.
31. Lietot valsts valodu un vienu svešvalodu profesionālajā saziņā.
32. Ievērot darba tiesisko attiecību prasības.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. darba organizācijas principi;
- 1.2. saskarsmes pamati;
- 1.3. informācijas tehnoloģijas;
- 1.4. lietvedība.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. vecās un laikmetīgās tapsēšanas tehnoloģijas;
- 2.2. kompozīcija un krāsu mācība;
- 2.3. rasēšanas pamati;
- 2.4. apzīmējumi rasējumā;
- 2.5. detaļu izgatavošanas tehnoloģija;
- 2.6. iekārtu uzbūve;
- 2.7. fotografēšana;
- 2.8. stilu mācība;
- 2.9. profesionālie termini valsts valodā un vienā svešvalodā.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. tehniskā rasēšana;
- 3.2. uzmērīšana;
- 3.3. mērinstrumenti un to lietošana;
- 3.4. laukumu aprēķināšana;
- 3.5. tapsēšanas tehnoloģijas;
- 3.6. mīksto mēbeļu elementu izgatavošanas tehnoloģija;
- 3.7. tapsējamo materiālu tehniskie apzīmējumi;
- 3.8. tapsēšanas tehnoloģiju secība;
- 3.9. autentiskās tapsēšanas tehnoloģijas;
- 3.10. tapsējamo materiālu veidi;
- 3.11. iekšējās kārtības noteikumi;
- 3.12. darba aizsardzības prasības;
- 3.13. pirmā palīdzība;
- 3.14. ugunsdrošības noteikumi (rīcība ugunsgrēka gadījumā);
- 3.15. vides aizsardzība
- 3.16. profesionālās un vispārējās ētikas principi;
- 3.17. darba tiesiskās attiecības;
- 3.18. valsts valoda;
- 3.19. viena svešvaloda profesionālās saziņas līmenī;

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Dažādu veidu tapsējumu izgatavošana.	1.1. novērtēt veicamā darba apjomu; 1.2. izvēlēties nepieciešamo materiālu; 1.3. noteikt materiālu daudzumu; 1.4. izvēlēties tapsēšanas tehnoloģiju; 1.5. veikt tapsēšanas darbu; 1.6. iepazīties ar tehnoloģisko karti un rasējumiem; 1.7. noteikt un iestatīt iekārtas darba veikšanai.
2. Tapsējumu remontēšana.	2.1. novērtēt veicamā remonta apjomu un veidu; 2.2. izvēlēties nepieciešamo materiālu; 2.3. veikt tapsējuma demontāžas darbus; 2.4. veikt tapsējuma atjaunošanu darbus.
3. Tapsējumu restaurēšana.	3.1. novērtēt veicamās restaurācijas apjomu; 3.2. izvēlēties oriģinālam autentisku materiālu; 3.3. veikt tapsējuma demontāžu; 3.4. veikt tapsējuma restaurāciju.
4. Organizatoriska rakstura darbu veikšana.	4.1. uzturēt tīru un sakoptu darba vidi; 4.2. organizēt darbu saskaņā ar termiņiem, resursiem un darba uzdevumu; 4.3. sadarboties ar kolēģiem; 4.4. pieņemt pasūtījumus, saskaņot priekšlikumus, izgatavot izstrādājumu un nodot izpildīto pasūtījumu klientam.
5. Darba aizsardzības prasību ievērošana.	5.1. novērtēt darba drošības riskus darba vidē; 5.2. ievērot darba drošības instrukcijas prasības; 5.3. izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus; 5.4. strādāt, izmantojot drošus darba paņēmienus; 5.5. sniegt pirmo palīdzību.
6. Ugunsdrošības noteikumu ievērošana.	6.1. ievērot ugunsdrošību darbnīcā; 6.2. novērtēt ugunsgrēka rašanās situāciju; 6.3. ziņot ugunsdzēsēju dienestam; 6.4. veikt ugunsgrēka ierobežošanu ar vienkāršiem dzēšanas paņēmieniem darbnīcā.

Tapsētāja profesijas standarta izstrādes darba grupa:

- Mārtiņš Garančs – eksperts, SIA "Restauro", restaurators;
Andrejs Vilciņš – eksperts, pašnodarbinātais, mēbeļu un kokgriezumu restaurators;
Uģis Baļļa – eksperts, Rīgas Celtniecības koledža, restaurators-meistars, restaurācijas darbnīcas vadītājs;
Jānis Vilšķērsts – eksperts, mēbeļu un kokgriezumu restaurators, SIA "Interjeru darbnīca", direktors;
Kārlis Rubenis – eksperts, koka māksliniecisko mēbeļu galdnieks, SIA "Berete un Basets", direktors;
Valdis Janovs – moderators, SIA "Biznesa augstskola Turība", lektors;
Zane Driņķe – moderatore, SIA "Biznesa augstskola Turība", lektore.

Tapsētāja profesijas standarta eksperti:

- Andris Plezers – asociācija "Latvijas Mēbeles", valdes loceklis-izpilddirektors;
Jānis Mārciņš – biedrība "Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija", izpilddirektors.